

სატრანსპორტო ლოგისტიკური კლასტიკების წარმოქმნის თავისებურებანი

ლელა ბოჭოიძე

ემდ, სტუ ასოცირებული პროფესორი

მაია ჩინჩალაძე

ემდ, სტუ ასოცირებული პროფესორი

ნინო დარსაველიძე

ემდ, სტუ ასისტენტ-პროფესორი.

რეზიუმე

საქართველოს სატრანსპორტო პოტენციალის მოდერნიზებისა და განვითარების ამოცანები მოითხოვს რეგიონის კონკურენტუნარიანობის ზრდას, ინფრასტრუქტურულ და ინოვაციურ განვითარებას. ამ მიმართულებით, ერთ-ერთ ეფექტურ ინსტრუმენტს წარმოადგენს რეგიონალური სატრანსპორტო-ლოგისტიკური კლასტერების ფორმირება და განვითარება. სტატია ეძღვნება კლასტერული წარმონაქმნების სპეციფიკასა და თავისებურებებს, რომლებიც თავის მხრივ, აყალიბებენ დარგობრივი ნიშნის მიხედვით, სანარმოთა და მომსახურების სინერგიულ ურთიერთკავშირებს, კონკრეტულ გეოგრაფიულ ტერიტორიაზე და ამგვარად ხელს უწყობენ რეგიონული ეკონომიკური კავშირების გაღრმავებასა და ტრანსპორტის დარგის განვითარებას ჩვენს ქვეყანაში. სატრანსპორტო ლოგისტიკური სისტემების ფორმირებისას, სისტემის თითოეული ელემენტი ინდივიდუალური მიზნის მისაღწევად არის ორიენტირებული, რამაც შესაძლოა ხელი შეუშალოს საერთო მიზნის მიღწევას. ამ საფრთხის თავიდან აცილებისათვის საჭიროა სისტემის ელემენტებს შორის მჭიდრო ურთიერთკავშირების დამყარება და „ძლიერი ბირთვის» ფორმირება. ლოგისტიკური კლასტერების

ფორმირების საკითხები ჯერ კიდევ არასაკმარისად არის გაშუქებული და შესწავლილი. რაც გამოწვეულია საკვლევი თემის სპეციფიკით.

საკვანძო სიტყვები: სატრანსპორტო-ლოგისტიკური სისტემა; სატრანსპორტო-ლოგისტიკური კლასტერი.

ძირითადი ტექსტი

ტრანსპორტი საქართველოს მრეწველობის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი დარგია. იგი უზრუნველყოფს ქვეყნის ეროვნული ეკონომიკის განვითარებას და განსაზღვრავს საქართველოს, სხვა სახელმწიფოებთან, ურთიერთობის ინტენსივობასა და ხარისხს. საქართველოს გეოპოლიტიკური მდებარეობის თავისებურებებიდან გამომდინარე, აქტუალურია, სატრანსპორტო მაკროლოგისტიკური სისტემის შექმნის ამოცანა. ტრანსპორტის მოდერნიზაციის ამოცანის წარმატებით გადაწყვეტის ერთ - ერთი ეფექტური მექანიზმია სატრანსპორტო-ლოგისტიკური კლასტერების ფორმირება. რაც გაზრდის რეგიონის კონკურენტუნარიანობას, ხელს შეუწყობს მეურნე სუბიექტებისა და სახელმწიფო მმართველობითი ორგანოების შეთანხმებულ საქმიანობას, საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესებას.

თანამედროვე მეცნიერებმა საწარმოო კლასტერების ფორმირების საკითხები სრულყოფილად შეისწავლეს. მაგრამ ლოგისტიკური კლასტერების ფორმირების საკითხები ჯერ კიდევ არასაკმარისად არის გაშუქებული და შესწავლილი. რაც გამოწვეულია საკვლევი თემის სპეციფიკით.

გასული საუკუნის 90 იანი წლებიდან, განვითარებული ქვეყნები მაიკლ პორტერის მიერ შემოთავაზებული იდეის მიხედვით შექმნილი სტრატეგიის რეალიზებას ახდენენ. რომლის მიხედვით, კლასტერი-გეოგრაფიული ნიშნის მიხედვით კონცენტრირებული დაერთმანეთთან დაკავშირებული კომპანიათა ჯგუფია. სატრანსპორტო-ლოგისტიკური კლასტერების არსის ფორმულირება და ანალიზი აგრეთვე წარმოგვიდგინა ბევრმა მეცნიერმა. უნდა გამოვყოთ რამოდენიმე მათგანი:

1. **ი.მენშენინის და ლ.კაპუსტინის**[1] აზრით, სატრანსპორ-

ტო-ლოგისტიკური კლასტერი გეოგრაფიულად ლოკალიზებული ურთიერთდაკავშირებული კომპანიათა ჯგუფია, რომელთა სპეციალიზაციას წარმოადგენს ტვირთის ტრანსპორტირება, ადგილზე მიტანა და დასაწყობება, აგრეთვე-მგზავრთა გადაყვანა. ორგანიზაციები, რომლებიც ინფრასტრუქტურის ობიექტებს ემსახურებიან, აძლიერებენ ერთმანეთს და ახდენენ ტერიტორიის კონკურენტული უპირატესობის რეალიზებას.

2. ტ. ევდოტიევა;[2] ლოგისტიკური-კლასტერი-გეოგრაფიული ნიშნით დაკავშირებული, დამოუკიდებელი, საბაზრო სუბიექტების მჭიდრო ურთიერთდამოკიდებულებაა, ისინი ლოგისტიკურ ფუნქციებს ასრულებენ და მათი ძალისხმევა მიმართულია სრულყოფილი ციკლის შემადგენელი ძირითადი და დამხმარე ნაკადებისა და რესურსების ოპტიმიზაციისაკენ, მიმნოდებლიდან - მომხმარებლამდე.

3. მ. პიატაევი;[3].მისი განმარტებით, სატრანსპორტო-ლოგისტიკური კლასტერი, ცალკეული რეგიონალური, ფუნქციონალურად და ეკონომიკურად ურთიერთდაკავშირებული ლოგისტიკური ჯაჭვია. რომლის რგოლებია: საერთაშორისო სატრანსპორტო დერეფნები; მაგისტრალური ინფრასტრუქტურის სატრანსპორტო კვანძები; სატრანსპორტო განმანაწილებელი ლოგისტიკური ცენტრები; მაგისტრალური, რეგიონალური და ლოკალური გადაზიდვები;

ზემოთჩამოთვლილი ელემენტები ქმნიან გადაზიდვების პროცესების ერთიან სისტემას, რომლებიც, მინიმალური დანახარჯებით უზრუნველყოფს ხარისხიან ლოგისტიკურ მომსახურებას. საკვანძო კომპონენტად მეცნიერს მიაჩნია სარკინიგზო გადაზიდვებზე დანახარჯების მინიმალიზირება.

4. ი. სმირნოვი;[4]სატრანსპორტო-ლოგისტიკური კლასტერები - დარგობრივი კლასტერებია რომლის საბოლოო პროდუქტი სატრანსპორტო-ლოგისტიკური მომსახურებაა სატვირთო სექტორში, სამგზავრო სექტორში ან ორივეში ერთად.

ამგვარი განმარტების ანალიზი იძლევა დასკვნის გაკეთების საშუალებას - ავტორები წინ წამოსწევენ სატრანსპორტო-ლო-

გისტიკური კლასტერევის ფუნქციონირების შემდეგ მხარეს: ინფრასტრუქტურას, ურთიერთდაკავშირებულ ლოგისტიკურ და მის თანმდევ პროცესებს, გეოგრაფიულ და დარგობრივ მახასიათებლებს. ანალიზის საფუძველზე კი შესაძლებელია გამოვავლინოთ სინერგიული ეფექტი, რომლებიც ტიპიურია სატრანსპორტო კლასტერისათვის.

მნიშვნელოვანია კლასტერის ტერიტორიისა და მისი ლოკალიზაციის საზღვრების გამოყოფა. მისი აუცილებლობა გამოწვეულია:

სახელმწიფო ორგანოების მხრიდან, კონტროლის განხორციელების, დაფინანსების და ინვესტიციის ოდენობის განსაზღვრისას;

კლასტერებში მეურნე სუბიექტების მონაწილეობისას, ინფრასტრუქტურული ელემენტებისა და ობიექტების დაბეგვრის და კონტროლის უზრუნველსაყოფად.

ლოგისტიკური კლასტერის თავისებურებაა მისი ორმაგი ბუნება. იგი განიხილება, როგორც: საწარმოო კლასტერის ინფრასტრუქტურული ელემენტი და კლასტერული ინტეგრაციის დამოუკიდებელი ფორმა.

სხვადასხვა კლასიფიკაციასთან შედარებით, ევროპული კლასიფიკაციაა სრულყოფილი. მას ახასიათებს გარკვეული თავისებურებანი, რომლებიც გამოწვეულია საზღვაო პორტების განვითარებით და საერთო გადაზიდვებში, საზღვაო ტრანსპორტით გადაზიდვების მნიშვნელოვანი წილით.

დასკვნა

ამრიგად, სატრანსპორტო-ლოგისტიკური კლასტერები სპეციფიკური კლასტერული წარმონაქმნია, იგი აერთიანებს ლოგისტიკური ბაზრების მონაწილეებს, სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურას, რეგიონის ეკონომიკის დამხმარე დარგებს, სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებს და უზრუნველყოფს რეგიონულ, ნაციონალურ და საერთაშორისო გადაზიდვებს. კლასტერის განმარტების, მათი ტიპოლოგიისა და ფორმირების მეთოდისადმი მიდგომის ბევრი განსხვავებული ხედვა არსე-

ბოზს, რაც შეუძლებელს ხდის ერთიანი კლასიფიკაციის შემუშავებას.

სტატიაში გაშუქებულია სატრანსპორტო-ლოგისტიკური კლასტერების ფორმირების ამოცანები. გაანალიზებულია მათი განსხვავება საწარმოო ტექნიკური კლასტერებისაგან. სატრანსპორტო-ლოგისტიკური კლასტერების სპეციფიურობის გათვალისწინება, ზრდის კლასტერების ფორმირების ეფექტურობას. ბუნებრივია, ტერიტორიის სპეციფიკა ხელს შეუწყობს მათ შემდგომ განვითარებას, კლასტერული კონცეფციის საფუძველზე, ეკონომიკის მოდერნიზაციის განხორციელებას.

REFERENCES:

1. Menshenina I.G. Kapustina L.M. Clustering in the regional economy: a monograph / IG Menshenina, Kapustin LM; Feder. Agency for Education, Ural. state. ehkon. Univ. - Ekaterinburg: Publishing House of the Ural Mountains. gos.ekon. University Press, 2008. - 154 p.
2. Evtodieva T. Logistic Clusters: the nature and types / Economics. - 4 (77). - 2011. c. 78-81
3. Pyataev MV Evaluating the effectiveness of the formation of transport and logistics clusters (on the example of Novosibirsk area): Dis. cand. ehkon. Sciences. -Novosibirsk 2010.
4. Smirnov IG processes transport and logistics cluster in the European Union and Ukraine: regional aspect

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ТРАНСПОРТНО- ЛОГИСТИЧЕСКИХ КЛАСТЕРОВ

Лела Бочоидзе, дэн, Асоц. Профессор ГТУ,
Маია Чинчаладзе, дэн, Асоц. Профессор ГТУ,
Нино Дарсавелидзе, дэн, Ассистент Профессор, ГТУ.

РЕЗЮМЕ

Задачи модернизации и развития транспортного потенциала актуализируют необходимость повышения конкурентоспособности регионов в рамках усиления их инфраструктурного и инновационного развития. Одним из наиболее эффективных инструментов в данном направлении является формирование и развитие региональных транспортно-логистических кластеров. В статье исследуются специфические особенности кластерных образований, представляющих собой синергию отраслевого взаимодействия предприятий и оказания услуг на определенной географической территории, служит основой усиления экономических связей и развития транспорта.

Ключевые слова: Транспортно-логистическая система, Транспортно-логистический кластер.